

Archeologisch Rapport Arnhem 69

Korenmarkt 14-15, Molenstraat 12

Archeologische waarneming bij een inpandige
ontgroning

ARCHEOLOGISCH RAPPORT ARNHEM 69

Tot op de bodem in Bar Absolute

Archeologische waarneming bij een inpandige

ontgroning in de Korenmarkt 14-15, Molenstraat 12

Aanleiding en doel van het onderzoek

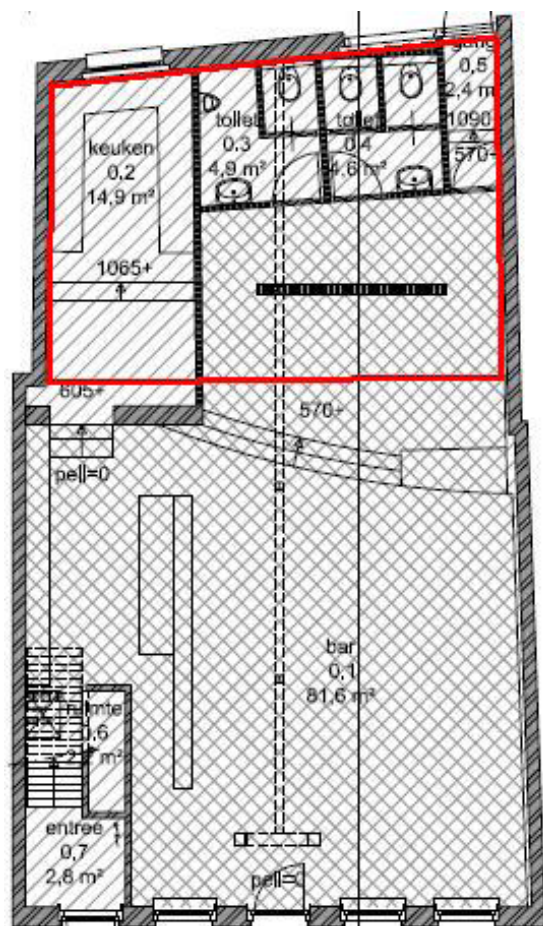
In het kader van het vigerende archeologiebeleid heeft team archeologie van de gemeente Arnhem op 26 februari 2013 een archeologische waarneming gedaan in het pand Korenmarkt 14-15, Molenstraat 12 (afbeelding 1-2). Aanleiding was het aantreffen van muurwerk tijdens de herinrichtingswerkzaamheden in het pand. Om het pand een beter exploitabele inrichting te geven dienden inpandig diverse wijzigingen plaats te vinden. Een daarvan omvatte de verwijdering van een aanwezige verhoging. Deze diende over een oppervlak van ongeveer 5 x 7,5 meter ca 0,6 m verlaagd te worden. Hierbij werden diverse muurdelen en archeologisch relevante grondlagen aangetroffen. De resten dienden onderzocht te worden alvorens de herinrichtingswerkzaamheden een vervolg konden hebben. Het archeologische onderzoek had tot doel de aanwezige archeologische waarden veilig te stellen. Daarnaast diende het ter aanvulling op de voorafgaand aan de verbouwing uitgevoerde bouwhistorische verkenning en waardestelling.¹ Het archeologische onderzoek beperkte zich enkel tot het te ontgraven deel.

Afbeelding 1. Luchtfoto plangebied. Rood omlijnd Korenmarkt 14-15 en Molenstraat 12 (bron: Giga).

Administratieve gegevens

Datum begeleiding	26 februari 2013
Aanwezig	K.J. van den Berghe, L. Smole, L. van Pijkeren, M. Pals, M. Friesen
Duur begeleiding	8 uur
Coördinaten	ZW 190.531/443.933 NW 190.530/443.950 NO 190.538/443.951 ZO 190.540/443.934 Centrum 190.534/443.942
Kadastrale nummers	Arnhem O 6664
Oppervlakte plangebied	Circa 40 m ²
Onderzoeksmeldingsno.	63420
Onderzoeksnummer	51033

Afbeelding 2. Plattegrond van bestaande bouw in zwart. Het ten behoeve van de herinrichting te ontgraven deel rood omkaderd. (Bron: Varix Architectuur).

Historische gegevens

Het plangebied bevindt zich in aan de Korenmarkt, een deel van de stad dat in het tweede kwart van de 13e eeuw deel uit is gaan maken van het stadshart van Arnhem.²

De huidige 'Korenmarkt' wordt in oude stadsrekeningen 'Novum Forum' of 'Nye Merckt' genaamd. Pas in 1563 kreeg de 'Nye Merckt' voor het eerst de naam 'Korenmarkt'. In dat jaar werd namelijk bepaald, dat alleen binnen de stad Arnhem op de 'Nye Merckt' handel in koren mocht worden bedreven. Uit de stadsrekeningen blijkt tevens dat op deze markt korenpakhuizen van de graaf hebben gestaan. De panden vormden niet zoals nu een aaneengesloten, plein omzomende rij, maar elk pand was omgeven door een open ruimte.³ Op het marktplein zelf stonden bomen.⁴

De panden werden gebruikt voor de opslag. De handel zelf vond plaats in de open ruimte rond het pand. In 1845 besloot de Arnhemse gemeenteraad tot de bouw van een houten overkapping op het marktplein (afbeelding 3). In 1899 voldeed deze overkapping niet meer aan de behoefte en werd vervangen door de huidige Korenbeurs (afbeelding 4). Dit beursgebouw werd tot aan het begin van de Eerste Wereldoorlog gebruikt voor de handel in granen.

Van het pand Korenmarkt 14-15 zijn geen historische vermeldingen bekend, anders dan de weergave op de diverse topografische kaarten.

Afbeelding 3. Overkapping op de Korenmarkt in 1895 (bron: Bloemink en Hemmes 2013).

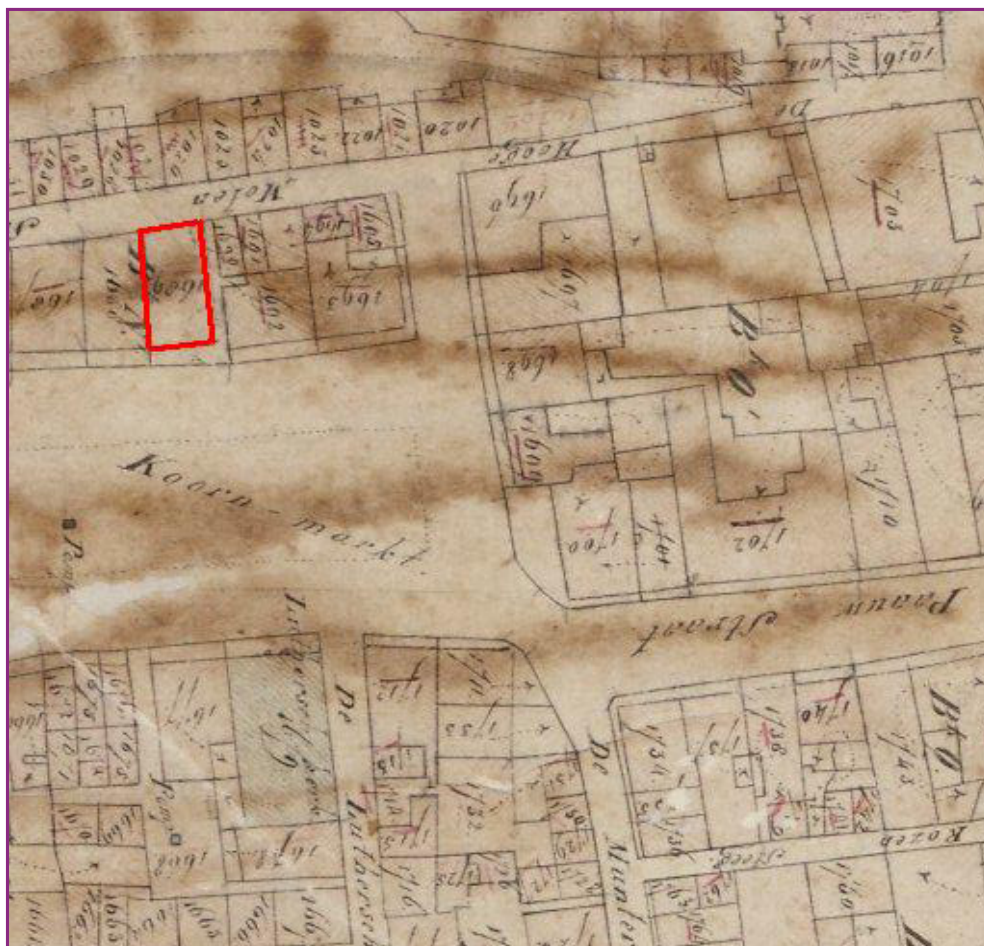

Afbeelding 4. De Korenbeurs op de Korenmarkt in 1905 (bron: Bloemink en Hemmes 2013).

Bouwhistorie

Het betreffende pand Korenmarkt 14-15 is een van de voormalige pakhuizen die dienden als opslaglocatie voor granen. Het pand is noord-zuid georiënteerd. De hoofdtoegang bevindt zich aan de zuidzijde. Tussen 1832 en 1881 is het pand opgesplitst in een drietal kadastrale percelen. Beide achterpercelen vormen het huidige perceel Molenstraat 12. Ondanks de kadastrale scheiding is de bouwmassa één pand gebleven.

Op basis van de afmetingen van de gebruikte bakstenen in de kelder aan de voorzijde van het pand en de toegepaste lagenmaat van de westelijke zijgevel op de begane grond, betreft het hier een pand dat zijn oorsprong heeft in de 15e eeuw.⁵ Het muurwerk, met uitzondering van de jongere voor- en achtergevel, is in de kern middeleeuws. In sommige gevallen zijn delen in later tijd verhoogd.⁶

Afbeelding 5. Uitsnede van kadastrale kaart uit 1811-1832 met het plangebied in het rode kader. Duidelijk te zien is de steeg aan de oostzijde van het pand (bron: www.watwaswaar.nl).

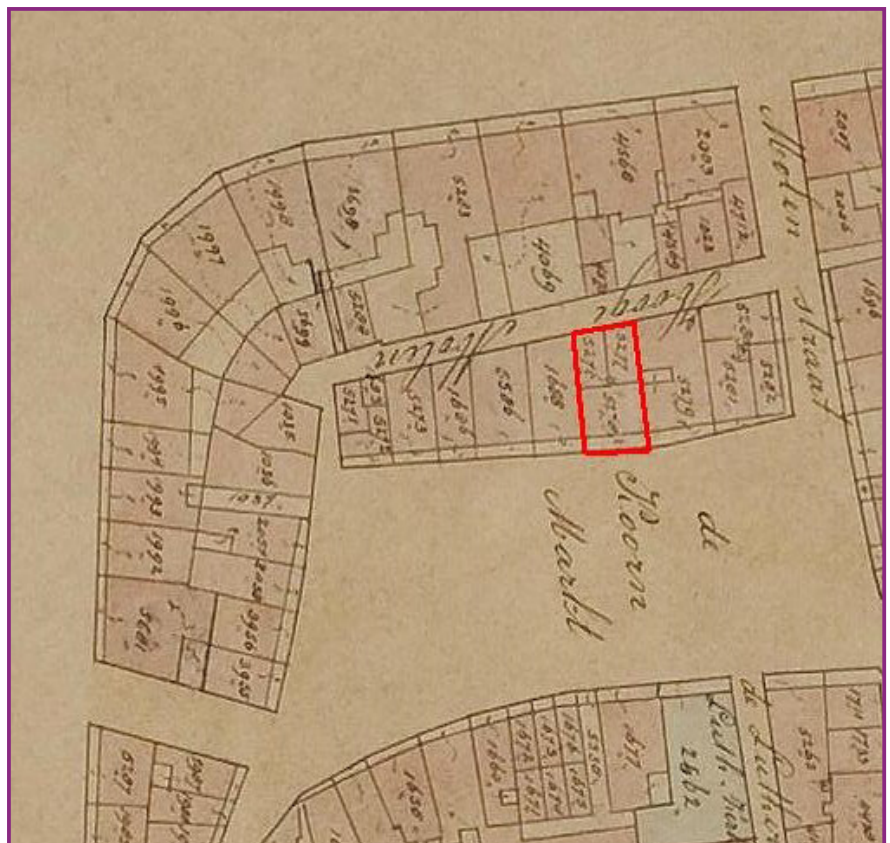
De kadastrale kaart uit 1811-1832 toont de oorspronkelijke situatie (afbeelding 5). Deze toont het pand als één kadastrale eenheid, nummer 1689, met het restant van een open ruimte in de vorm van een steeg aan de oostelijke zijde.

Het plangebied kent in de bijbehorende Oorspronkelijk Aanwijzende Tabel (OAT) een gebruik als "huis en erf" en was in eigendom van een koopman.⁷

De steeg werd rond 1880 bij het huidige pakhuis betrokken. De oorspronkelijke oostgevel van Korenmarkt 14-15 werd gesloopt en het pand werd verbreed tot tegen de westelijke buitenmuur van Korenmarkt 16 aan. Waarschijnlijk is op dit moment de achterbouw in twee extra kadastrale eenheden opgedeeld; de huidige Molenstraat 12 (afbeelding 6).

In 1884 verwierf firma Reijers het pand en verbouwde het ingrijpend. Hierbij werd ook de huidige voorgevel gebouwd. De achtergevel aan de Molenstraat zijde dateert eveneens uit de late 19e eeuw en is uitermate sober uitgevoerd.

In de pui van Korenmarkt 14-15 zijn op een later moment brede deuren aangebracht. Over de oorspronkelijke indeling van de begane grond kon tijdens het bouwhistorisch onderzoek niets gezegd worden gezien het ontbreken van bouwtekeningen en /of bouw- en/of leefsporen zichtbaar waren.

Afbeelding 6. Kadastrale kaart uit 1881-1888 met het plangebied in het rode kader (bron: geldersarchief.nl).

Archeologische verwachting

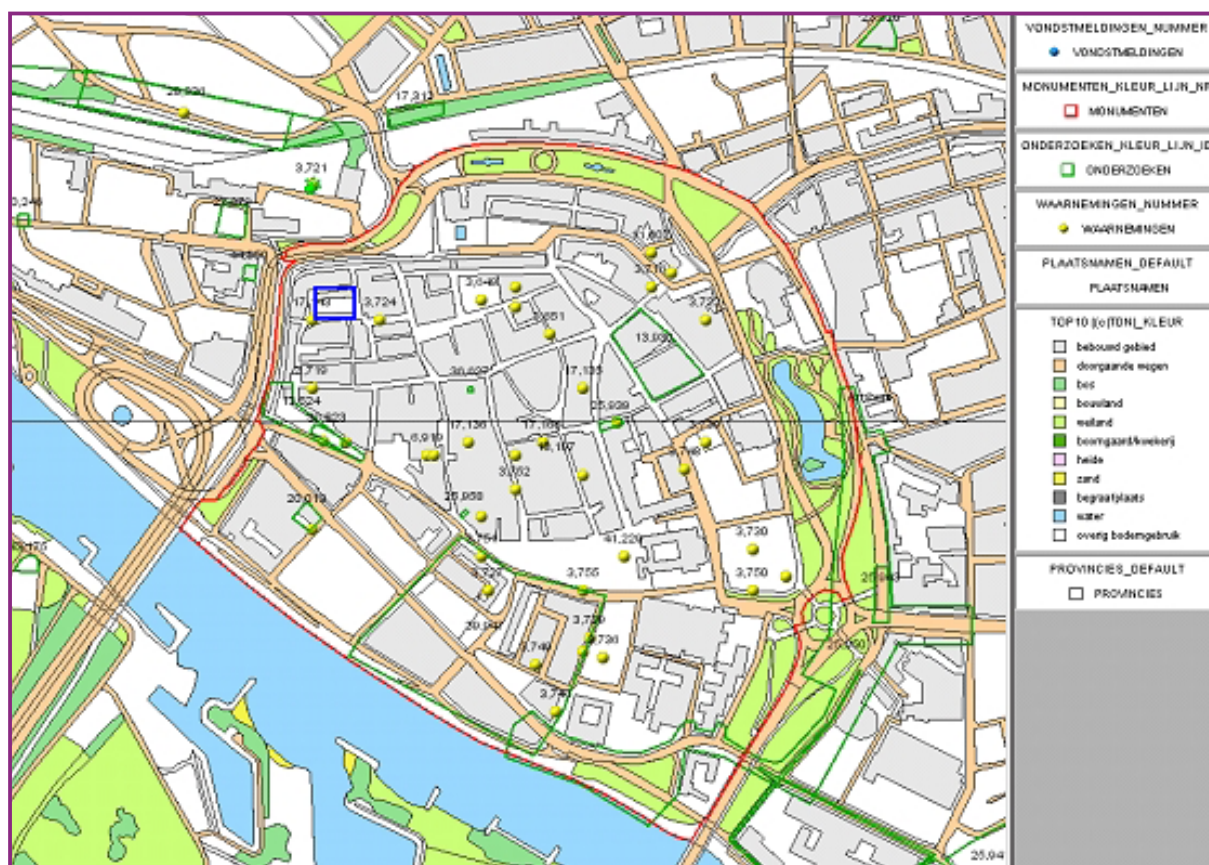
Het plangebied is gelegen in het historische centrum van de stad Arnhem in een archeologisch waardevol gebied (Archis Monumentnummer 13.197).

Op de archeologische verwachtingskaart van de binnenstad van Arnhem heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting.⁹

Afbeelding 7. Uitsnede uit archeologische verwachtingskaart van de binnenstad van Arnhem met in het groene kader het plangebied. De zalmroze kleur duidt op een hoge archeologische verwachting, het donkerrood de ligging van de grachten en vestingwerken (bron: Van Genabeek 2003, nabewerkt door L. Smole).

Afbeelding 8. Kaart van Arnhem met in blauwe lijn het plangebied, met groene lijnen de onderzoeksmeldingen en met gele stippen de waarnemingen (bron: Archis 2).

Werkzaamheden

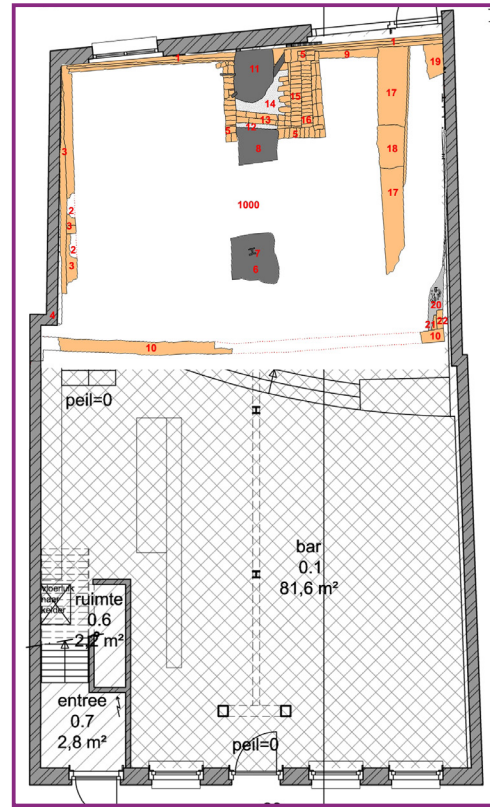
Op 26 februari 2013 werd op verzoek van de afdeling Handhaving van de gemeente Arnhem een archeologische inspectie uitgevoerd van de inpandige ontgravingswerkzaamheden. Op het moment van inspectie was de westzijde van het noordelijk deel in het pand reeds verlaagd tot op het voor de herinrichting gewenste niveau. Dit niveau is gelijk aan het bestaande vloerniveau van de voorzijde van het pand.

De oostzijde van het achterdeel van het pand is daarop onder archeologische begeleiding verder ontgraven. Hierbij is de grond intensief onderzocht op de aanwezigheid van metalen door middel van detectieapparatuur. Tijdens het ontgraven zijn sporen en structuren gehandhaafd tot deze volledig archeologisch gedocumenteerd konden

worden. Hierna zijn zij verwijderd tot op het door de initiatiefnemer gewenste niveau, het zuidelijke vloerniveau. Er zijn geen dieper gelegen resten verwijderd. Er is niet dieper dan noodzakelijk voor de herinrichting van het pand ontgraven.

De aanwezige sporen en structuren zijn gedocumenteerd conform de daartoe geldende richtlijnen binnen de Nederlandse archeologie. Vondsten zijn zo veel mogelijk per te onderscheiden spoor verzameld en gedocumenteerd.

Afbeelding 9. Overzicht van de aangetroffen archeologische sporen en structuren geprojecteerd op de pandtekening.

Resultaten

Sporen en Structuren

Tijdens het onderzoek zijn 23 individueel te onderscheiden sporen aangetroffen (bijlage 1). De sporen worden hieronder beschreven in chronologisch-stratigrafische volgorde.

Het stratigrafisch oudste spoor is een vloer- of funderingsrestant van rode gebroken bakstenen en dakpannen in de noordoosthoek van het pand (spoor 19). Dit spoor bevindt zich in een pakket gelaagd geel funderingszand (afbeelding 10). Op basis van het vondstmateriaal, zie hiervoor paragraaf 5.2, lijkt een datering van dit spoor in de 16e eeuw aannemelijk.

Afbeelding 10. Spoor 19, vloer of funderingsrestant van baksteen en dakpanfragmenten in de noordoosthoek van de werkput.

Vergelijkbare puinconcentraties (spoor 2) zijn waargenomen onder de vertandingen van de noord- (spoor 1) en westgevel (spoor 3) van het pand. Het betreft een grondverbeteringstechniek die in de late middeleeuwen en nieuwe tijd veelvuldig werd toegepast. Als laag bevindt deze puinconcentratie zich ook in het horizontale vlak (spoor 1000).

De westmuur van het pand (spoor 4) is gefundeerd op puin (spoor 2), hierop is de funderingsvoet (spoor 3) gelegd, bestaande uit een vertandende muur, gemetseld met zandige kalkmortel.

De westmuur staat echter niet geheel recht boven, maar iets schuin op deze funderingsvoet. Of deze schuine plaatsing debet is aan slordigheid tijdens de bouw of dat de funderingsvoet een overblijfsel is van een oudere (fase van de) muur is niet met zekerheid te zeggen. Een fasering in het muurwerk is niet uit te sluiten. Naast de afwijkende oriëntering is namelijk de top van de funderingsvoet niet horizontaal afgewerkt. Er zijn enkele hoogteverschillen in te ontwaren. Het lijkt erop alsof een oudere muur is afgebroken voordat de huidige westgevel is gebouwd (afbeelding 11).

Afbeelding 11. Westgevel op rommelige vertandingen van de funderingsvoet die schuin naar het noordoosten uitloopt.

De oorspronkelijke oostgevel van het pand is aangetroffen en gedocumenteerd tot voor zover deze zichtbaar was. Dit betrof de funderingsvoet (spoor 17) en een restant van opgaand muurwerk (spoor 18). Deze oostgevel grensde ooit aan een op de kadastrale kaarten zichtbare steeg (afbeelding 6). De ruimte van de steeg is rond 1880 bij het pand getrokken waarbij het opgaande deel van de oude oostgevel tot aan de fundering; tot op het voormalige inpandige vloerniveau, verwijderd is.

De basis van de fundering van de funderingsvoet (spoor 17) kon niet waargenomen worden vanwege de beperktheid van de ontgraving. De oostzijde van de funderingsvoet (spoor 17) had een vertanding in oostelijke richting. De westzijde was niet vertand. Aan de westzijde van het noordelijke deel leken resten van bepleistering of een bouw- of reparatiefase aanwezig te zijn. Mogelijk maakte de muur op een gegeven moment deel uit van een kelder (afbeelding 12).

Afbeelding 12. Aanzicht in richting van het oosten van de funderingsvoet (spoor 17) (met links delen van bepleistering of een bouw- of reparatiefase) en een restant van opgaand muurwerk (spoor 18).

Deels onder de huidige oostgevel is het oorspronkelijke met keitjes verhardde oppervlak van de voormalige steeg aangetroffen (spoor 20, vondstnummer 5 en afbeelding 13 en 14). De top van de veldkeitjes is sterk gesleten door het gebruik van de bestrating. De hoogte van het oorspronkelijke wegdek helt af in zuidelijke richting. Deze helling volgt naar alle waarschijnlijk de oorspronkelijke helling van de natuurlijke ondergrond. De bij de herinrichting verwijderde verhoging was een restant van dit hoogteverschil van de ondergrond. Oudere straat- of steegniveaus zijn niet waargenomen.

Afbeelding 13 en 14. Links, keitjesverharding van voormalige steeg onder de westgevel van Korenmarkt 16, parallel aan de voormalige oostgevel van Korenmarkt nummer 15. Rechts, detail van keitjesverharding.

Opvallend zijn de overeenkomsten in de datering van het vondstmateriaal met de bouwfases van het pand. Blijkens deze vondsten is de steeg tussen Korenmarkt 15 en 16 vanaf haar vermoedelijke oorsprong in de 15e-16e eeuw tot ongeveer 1880 in gebruik geweest. Daarna is de steeg geïncorporeerd bij Korenmarkt nummer 15.

De huidige noordgevel van het pand (spoor 1) dateert op basis van de gebruikte baksteenformaten en het bouwhistorisch onderzoek van na 1880. Tegen deze muurresten bevinden zich, uitstrekkend langs de bestaande noordgevel van het huidige Molenstraat 12,

restanten van de 15e-16e-eeuwse gevel (spoor 9). Koud tegen deze oude gevel bevindt zich de noordzijde van de oorspronkelijke oostgevel (spoor 17).

Er zijn geen sporen zichtbaar van het incorporeren van het voormalige steegje tussen de korenmarkt 15 en 16 in deze (spoor 17) muur.

Het is met het onderzoek duidelijk geworden dat de fundering van de oude westgevel van het pand korenmarkt 16 is weggebroken om plaats te maken voor de nieuwe noordgevel (spoor 1, afbeelding 15).

Afbeelding 15: Aansluiting tussen 15e-eeuwse westgevel en 19e-eeuwse noordgevel. De jongere gevel is koud tegen de oudere zijmuur geplaatst.

Bij de oostgevel was dit minder duidelijk zichtbaar daar er aan deze zijde nauwelijks funderingen bewaard zijn gebleven. De noordgevel (spoor 1) lijkt ook hier koud tegen de oostgevel (spoor 21) te zijn aangezet.

Op basis van de resultaten van het archeologische onderzoek blijken in de late 19e eeuw een aantal zaken aan het pand Korenmarkt 14-15/Molenstraat 12 rigoureuus veranderd te zijn.

Zoals boven beschreven is de oorspronkelijke oostgevel afgebroken en is de steeg de steeg tussen Korenmarkt 15 en 16 bij het huidige pand getrokken. Daarnaast zijn in deze periode de noord en zuid gevels vervangen.

Ongeveer in het midden van het pand, op de splitsingslijn van het pand zoals te zien op de kadastrale kaart 1881-1888 (afbeelding 5) bevinden zich restanten van een kelder (spoor 9). De kelder is tegen het restant van de voormalige noordgevel geplaatst en grenst aan de huidige noordgevel (spoor 1).

Deze kelder bestaat uit een min of meer in het vierkant gemetselde muur, opgebouwd baksteen met kalkmortel (spoor 5). Op basis van het formaat en baksel van de gebruikte bakstenen dateert de kelder uit de 19e eeuw. De kelder had een bakstenen vloer (spoor 13). Op basis van de bouwsporen blijkt de kelder in oostelijke richting een keer uitgebreid te zijn. Hierbij is de oude oostmuur (spoor 15) afgebroken tot op het keldervloerniveau. Zodanig dat het muurrestant deel uit ging maken van de vloer zelf. De uitbreiding van de kelder werd verhard met een rij van verschillende soorten bakstenen met een verschillende afmetingen gelegd. Onduidelijk blijft wanneer deze kelderuitbreiding precies plaats heeft gevonden

Uit de 19e eeuw dateren ook de restanten van de voormalige scheidingsmuur tussen Molenstraat 12 en Korenmarkt 14-15 (spoor 10 en 22). Onduidelijk is wanneer deze scheidingsmuur weggebroken is.

Opvallend was dat bij de bouw van de scheidingsmuur (spoor 10) geen gebruik is gemaakt van de voormalige westgevel (spoor 4), maar dat deze er voor geplaatst is met een ruimte open latend van circa 15 centimeter.

De meest recente sporen bestaan uit drie betonnen funderingspoeren (spoor 6, 8 en 11) met daarin ijzeren balken met H-profiel (spoor 7) die het plafond ondersteunen. Twee van deze poeren (spoor 8 en 11) staan in de 19e-eeuwse kelder. Bij het plaatsen van deze poeren is de keldermuur deels gesloopt en is ook de keldervloer deels uitgebroken. Nadien is de kelder opgevuld met puin, zand en mortel (spoor 14). Deze opvulling is afgestort met beton (spoor 12) waarin afvoerbuizen zijn ingegoten. Door de noordmuur van het keldertje verdwijnt via de noordgevel van het pand een afvoerbuizen van PVC.

De waargenomen sporen en structuren geven een aanvulling op en versterking van het beeld van de ontstaans-, ontwikkelings- en gebruiksfases van het pand dat verkregen was met het bouwhistorische onderzoek van het pand. Bevestigd werd de bouwperiode, 15e, begin 16e eeuw, nieuw was dat bij de verbreding van het pand de oorspronkelijke wegverharding van de steeg bewaard is gebleven onder de heropgebouwde muur en de indeling van het pand op de begane grond met daarin een kelder.

5.2 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek kon een kleine hoeveelheid vondstmateriaal geborgen worden (tabel 1). Het vondstmateriaal is per context verzameld conform de daartoe geldende richtlijnen binnen de Nederlandse Archeologie.

Het materiaal was zeer sterk gefragmenteerd. Van de meeste vormen kan geen scherpe reconstructie gemaakt worden van wat het ooit was. Wel is duidelijk dat het merendeel van de voorwerpen een gebruik heeft gekend in het opslaan en bereiden van voedsel. Een klein deel is gebruikt voor het schenken of nuttigen van dranken en een zeer gering deel voor de persoonlijke hygiëne.

Het vondstmateriaal is voornamelijk gebruikt om de aanwezige sporen en structuren te dateren.

De vondsten uit de oudste waargenomen sporen, de vloer- of funderingsrestanten (vondstnummer 2, spoor 19) dateren uit de periode 1400-1550. Het betreft meerdere fragmenten van drinkkannen van steengoed uit Siegburg, voorraad kannen uit Langerwehe en kookgerei van een grape van roodbakkende klei.

Uit het vlak (spoor 1000) zijn tijdens de aanleg de meeste vondsten geborgen (vondstnummer 4). Het betreft keramiek, metaal en keramisch bouwmetaal daterend uit de periode 1550-1650. Het betreft met name scherven van voorwerpen die gebruikt werden als opslag- of als keukengerei (afbeelding 16 en 17). Slechts een enkel fragment van een zalfpot is aangetroffen.

De metalen objecten betreffen een gesmede ijzeren nagel met een gespleten en platgeslagen kop en een netverzwarrings- of pijplood vervaardigd van een omgekrulde plak lood (afbeelding 18).

Het verzamelde bouwmetaal is beperkt gebleven tot een fragment secundair verbrandde dakpan (afbeelding 19).

Net onder de bestratingskeijtjes van de steeg tussen Korenmarkt 15 en 16 zijn scherven gevonden die gedateerd kunnen worden rond 1450-1550. Op en tussen de bestratingskeijtjes zijn vondsten verzameld met een datering tegen het einde van de 19e eeuw.

Het vondstmateriaal geeft een duidelijk inzicht in de ontstaans-, ontwikkelings- en gebruiksfases van het pand. Het oudste materiaal dateert uit de bouwtijd van het pand in de late 15e, vroege 16e eeuw, het jongste uit de laatste grote verbouwingsfase aan het einde van de 19e eeuw waarin het pand sterk verbouwd is.

tabel 1

Het totale vondstmateriaal gesplitst op materiaalcategorie en aantal fragmenten:

Materiaalcategorie	Aantal
Gebruiskeramiek	44
Bouwmetaal	2
Metaal	2
Natuursteen	1
Totaal:	49

Conclusie

Het in pandige archeologische onderzoek in het noordelijk deel van het pand Korenmarkt 14-15, Molenstraat 12 heeft bevestigende en aanvullende informatie opgeleverd over de bouwhistorie van het pand.

Wegens het ontbreken van bouwtekeningen en bouwsporen tijdens het bouwhistorisch onderzoek konden geen uitspraken gedaan worden over de oorspronkelijke indeling van de begane grond.

Door het archeologische onderzoek werd duidelijk dat in het oostelijke deel van het pand, tegen de noordgevel een kelder in het pand aanwezig was. Waarschijnlijk is deze kelder gemaakt met de kadastrale splitsing in de 19e eeuw.

Daarnaast zijn de resten van de oorspronkelijke oostgevel van het pand en de voormalige steeg tussen de Korenmarkt 15 en 16 aangetroffen met haar oorspronkelijke verharding met keijtjes.

Afbeelding 16. Oorfragment van een roodbakkende voorraadpot.

Afbeelding 17. Voorbeeld van een complete voorraadpot met vergelijkbaar oor afkomstig uit een kelder aan de Kleine Oord 79.

Afbeelding 18. Netverzwarrings- of pijplood.

Afbeelding 19. Fragment van secundair verbrandde dakpan.

Ook heeft het onderzoek de dateringen van het bouwhistorisch onderzoek bevestigd. Het betreft hier de volgorde en datering van de bouw en afbraak van muren in en rond het pand.

De werkzaamheden in het pand hebben de oudtijds gebruikte oplossingen om het hoogteverschil tussen de Korenmarkt en de Molenstraat op te lossen teniet gedaan. Hierbij is voorkeur gegeven het niveau van de Korenmarkt aan te houden wegens de zo verbeterde exploitatiemogelijkheden van het pand. De bij de werkzaamheden vrijgekomen archeologische waarden zijn conform de daartoe geldende richtlijnen gedocumenteerd.

Advies bij toekomstige werkzaamheden

In het pand Korenmarkt 14-15 bevinden zich waardevolle archeologische resten in de ondergrond. Indien in de toekomst verdere grondroerende werkzaamheden in het pand worden uitgevoerd, dienen deze voorafgegaan te worden door, of uitgevoerd te worden onder begeleiding van archeologisch onderzoek.

Noten

- ¹ Bloemink en Hemmes 2013.
- ² Van Genabeek 2003, 2.
- ³ Aan de Bruggestraat te Harderwijk is recentelijk een soortgelijk vrijstaand pand met omringende open ruimte archeologisch onderzocht (Schabbink 2010).
- ⁴ Bloemink en Hemmes 2013, 7. Uit anoniem en ongedateerd stuk van het 'Archief der gemeente Arnhem'. GA, archiefblok 2193 inv. Nr. 3403, volgnr. 167.
- ⁵ afmeting van 28 x 5.5/6.5 x 13.5 cm. 10 lagen = 79 cm.
- ⁶ Bloemink en Hemmes 2013, 7.
- ⁷ www.watwaswaar.nl.
- ⁸ Bloemink en Hemmes 2013, 11.
- ⁹ Van Genabeek 2003, 11.

Literatuur

Bloemink J.W. en A.K. Hemmes, 2013: *Korenmarkt 14-15 te Arnhem Bouwhistorische verkenning en waardestelling*. Amsterdam.

Boshoven, E.H. e.a., 2009: *Archeologische Verwachtingskaart Arnhem-Zuid*. In: BAAC Rapport 04.274. Deventer.

Genabeek R.J.M. Van, 2003: *Arnhem Binnenstad Archeologische Verwachtingskaart*. BAAC Rapport 02.035. Deventer.

Pavlovic, A., 2001: *Arnhem / Korenmarkt. Archeologische begeleiding van een rioolsleuf*. Amsterdam.

Schabbink, M., 2010: *Stadskernonderzoek in Harderwijk, Bruggestraat 8-10 en Vijhestraat 30-32*. RAAP Rapport 2080. Weesp.

Bijlagen

- Bijlage 1 Sporenlijst
- Bijlage 2 Vondstenlijst

Colofon

Auteurs	L. Smole en K.J. van den Berghe
ISSN	1876-0864
Jaar van publicatie	2014
Opmaak en druk	Grafisch bureau gemeente Arnhem en Repro Arnhem R. Bouman
Autorisatie en redactie	M.P. Defilet

Bijlagen

Bijlage 1 Sporenlijst

Spnr	Sp_ligt_op	Sp_ligt_nder	Sp_doorsteden_door	Sp_ligt_in	Sp_is_gelijk_aan	Hard	Vorm	Grondsoort	Bijzetsel	Textuur	Kleur	Inclusies	Overig	Spoorbeschrijving
1	2	3	1	1		Muur	lineair	baksteen			rood	noordpevel		
2	1000	1				Funderingslaag	lineair	zsl	matig grof		donkerbruin grijs	kalkmortel		
3	2	4	1			Fundering	lineair	baksteen			rood	veranderingen van westgevel	L x 13 x 6 cm	
4	3					Muur	lineair	baksteen			rood	westgevel	27 x 8 x 6; L x 13 x 6; 24 x 8 x 4,5 cm; 10 lagenmaat 68 cm.	
5	6	11				Keldermuur	veerkaant	baksteen			rood	18e/19e eeuw, oostzijde later naar oosten uitgebreed	21 x 10 x 3 cm, max 7 lagen samen 44 cm; 5 lagenmaat 31 cm.	
6	1000				8; 11	11e eeuw	onregelmatig	beton			grijs	grind		
7	1000			6		Draagbalk	onregelmatig	beton			grijs	grind		
8	15; 1000				6; 11	Poort	onregelmatig	beton			rood	grind	onregelmatige baksteen	
9	1; 1000	17	5			Muur	lineair	baksteen			rood	kalkmortel	grootendeels weggebroken 26 x 13 x 5,5 cm	
10	1000				6; 8	Muur	onregelmatig	baksteen			grijs	grind	scheiding tussen (hoog)noord en (laag)zuid deel van pand	
11	1000					Betonsort	onregelmatig	beton			grijs	grind	recent gestort, i.v.m. s 6 na wegbreken s 13	
12	1000					Poort Kelder	veerkaant	baksteen			rood	grind	18e/19e eeuw; geen mortel	
13	1000					Poort	onregelmatig	baksteen			rood	grind	18e/19e eeuw; geen mortel	21 x 11 x 0,22 x 11 x 5 cm slechts 1 laag
14	1000					Keldermuur	onregelmatig	baksteen	humus 1		rood	grind	voormalige baksteenmuur kelder: 21 x 11 x 5 cm	
15	1000				5	Keldermuur	lineair	baksteen			rood	kalkmortel	diverse steensoorten uitbreiding keldervloer: 21 x 8 x 0,21 x 10 x 0 cm.	
16	1000					Vloer Kelder	lineair	baksteen			rood zwart		L x 11,5 x 6 cm	
17	1000					Fundering	lineair	baksteen			rood	kalkmortel	ligt op fundering, zoals s 4 op s 3, voormalige oostgevel	
18	17					Muur	lineair	baksteen			rood	kalkmortel	gebroken dikpannen in geel matig fijn zsl	
19	1000	1; 21				Vloer	onregelmatig	dikpannen			rood		bestrating van voormalige steen	
20	1000	22				Straat	lineair	Natuursteen			donkergrijs		oostgevel 21 x 10,5 x 5 cm	
21	1000					Muur	lineair	baksteen			rood		L x 10,5 x 5 cm	
22	20; 1000					Muur	onregelmatig	baksteen			rood			
23	20; 1000					antropogene laag	onregelmatig	zsl	humus 1	matig grof	donkerbruin grijs	mortel 1; baksteen 1		

Bijlagen

Bijlage 2 Vondstenlijst

VONDSTENLIJST/MONSTERLIJST WO-P, Opgraven, AB											
Projectnaam: Korenmarkt 14-15, code: AB 1903											
Vnr.	Spoor	datum	Verwijze	ABR	Soort	Vorm	n	Begin dat	End dat	Vondstomschrijving	Bijzonderheden
1	14	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Grape	1	1700	1800	Nederrijns	
1	14	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Grape	1	1700	1800		
1	14	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Steeikom	1	1700	1800		
2	19	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Grape	1	1550	1700	tussen keien uit steeg	
2	19	26-02-13	Aanvl.	KER	Steengoed 2	Kan	1	1500	1650	Langenwehe	
2	19	26-02-13	Aanvl.	KER	Steengoed 1	Kan	11	1400	1550	Siegburg, gemaal	
3	20	26-02-13	Aanvl.	KER	Steengoed 1	Kan	1	1400	1550	Siegburg	
3	20	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Bloempot	1	1750	1900	Stadthohn-Vreden	
3	20	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Bord	1	1750	1850		
3	20	26-02-13	Aanvl.	KER	Pijpaarde	Steeel	2	1750	1900		
3	20	26-02-13	Aanvl.	KER	Dakpan	Steeel	1	1750	1900		
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Steengoed 1	Kan	3	1400	1550	Siegburg	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Hafner/Keuls wit	Grape	1	1550	1650	Loodglazuur	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Hafner/Keuls wit	Grape	1	1550	1650	Koperglazuur	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Witbakkend	Zalfpot	1	1550	1650	Frechen	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Kan	1	1550	1650	Mangaan oxide	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Grape	14	1550	1650		
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Dakpan	1	1550	1650	Secundair verbrand	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	MPB	Pijlpood	Vislood	1	1550	1650		
4	1000	26-02-13	Aanvl.	MFE	Negel		1	1550	1650	5,8 cm lang	
4	1000	26-02-13	Aanvl.	KER	Roodbakkend	Voorraadpot	1	1550	1650	Oor	
5	20	26-02-13	Aanvl.	SXX	Veldkei	Kei uit steeg	1			Gelesten bovenzijde	

